

Predmetni izpitni katalog za poklicno maturo

Angleščina

Predmetni izpitni katalog se uporablja od spomladanskega roka **2007, dokler ni določen novi. Veljavnost kataloga za leto, v katerem bo kandidat opravljjal maturo, je navedena v Maturitetnem izpitnem katalogu za poklicno maturo za tisto leto.**

Ljubljana 2005

Državni izpitni center

ric

VSEBINA

1. Uvod	4
2. Izpitni cilji	5
3. Zgradba in vrednotenje izpita	7
3.1 Shema izpita	8
3.2 Vrste besedil in tipi nalog	9
3.3 Vrednotenje	12
4. Izpitne vsebine	16
4.1 Komunikacijske funkcije	16
4.2 Tematska področja in vsebine	18
4.3 Slovnična preglednica	22
5. Prilagoditve za kandidate s posebnimi potrebami	25
6. Dodatek	26
6.1 Zgledi izpitnih nalog	26
7. Priporočeni viri in literatura	48

1. UVOD

Predmetni izpitni katalog je namenjen kandidatkam in kandidatom, ki si bodo kot tretji predmet pri poklicni maturi izbrali angleščino. V pomoč bo tudi učiteljicam in učiteljem angleščine, ki jih bodo pripravljali na ta izpit.

Ta katalog temelji na Zakonu o maturi (Uradni list RS, št. 15/03), predmetnih izpitnih katalogih za srednje strokovno ter srednje tehniško in strokovno izobraževanje (Nacionalni kurikularni svet, Predmetna kurikularna komisija za angleški jezik, 1998) in Pravilniku o poklicni maturi.

Kandidati, ki bodo opravljali izpit iz angleščine, morajo dokazati, da dosegajo izpitne cilje. Pri tem jim je v pomoč učbeniško in dodatno učno gradivo, ki je namenjeno pouku pri srednjem strokovnem in tehniškem izobraževanju.

V predmetnem izpitnem katalogu so predstavljeni cilji, zgradba, dovoljeni pripomočki, vrednotenje in vsebine izpita, dodani so zgledi nalog in uporabljena literatura.

Pri izpitu iz angleščine pri poklicni maturi se preverja in ocenjuje stopnja doseženega cilja učenja tujega jezika ob koncu srednjega strokovnega izobraževanja: uporabno, funkcionalno jezikovno znanje, ki se kaže in tudi dokaže kot ZMOŽNOST SPORAZUMEVANJA V TUJEM (angleškem) JEZIKU v resničnih življenjskih okoliščinah! Zato izpit sestavljajo kar se da smiselne, jasno zastavljene naloge, podobne tistim iz vsakdanjega življenja. Posebno pri ustnem delu izpita naj bi bile čim bližje kandidatovemu prihodnjemu poklicnemu področju.

Ustni del izpita preverja zmožnost govornega sporočanja in poslušanja v vsakdanjih okoliščinah, pa tudi takih, ki so značilne za kandidatovo strokovno področje.

Učitelji bodo pri pripravi nalog za ustni del izpita upoštevali zahtevnostno raven in posebnosti programa, predvidene poklicne potrebe, obravnavane vsebine, pa tudi slog poučevanja in učenja. Pričakujejo, da jim bodo kandidati kot poznavalci svoje poklicne stroke nakazali tudi lastne želje in potrebe ter tako tvorno sodelovali pri nastajanju pouka.

Pri reševanju večine nalog bodo imeli kandidati možnost izražati svoje vrednote in stališča. Tematska področja in vsebine izpita zajemajo vsakdanje življenje, kulturo lastnega in drugih narodov, različna strokovna področja in medčloveške odnose.

2. IZPITNI CILJI

Cilj izpita je, da se ob koncu šolanja v programih za pridobitev srednje strokovne izobrazbe v skladu s cilji veljavnega predmetnega izpitnega kataloga za poklicno maturo oceni kandidatovo ZNANJE angleščine.

Kandidat naj bi ob različnih dejavnostih pri izpitu pokazal, da je sposoben:

1. razumeti bistvo posameznih informacij v pristnih pisnih besedilih v angleškem jeziku, vzetih iz raznih virov (na primer časopisov, revij, brošur, prospektov, katalogov, s plakatov, svetovnega spleta ...), ki se nanašajo na predpisana splošna in s prihodnjim poklicem povezana tematska področja;
2. razumeti in se ustrezzo odzivati na vprašanja, navodila ipd. v interakciji s sogovornikom (učiteljem);
3. sporazumeti se v vsakdanjih govornih položajih in v predvidenih poklicnih okoliščinah;
4. ustno/pisno izraziti svoje mnenje in občutke na temelju pisne ali slikovne iztočnice;
5. ustno povzeti bistvo v angleškem jeziku napisanega splošnega ali strokovnega besedila;
6. ustno predstaviti pri pouku obravnavano splošno in tudi strokovno temo ter o njej razpravljati;
7. pisno izraziti se v eni od stalnih oblik sporočanja (na primer pismo, vabilo, prošnja, življenjepis, opis, poročilo, predstavitev);
8. v smiselnem zaokroženem krajšem pisnem sestavku izraziti svoje mnenje, interes in občutke oziroma predstaviti argumente in protiargumente na vprašanja s predpisanih splošnih in posebnih tematskih področij;
9. izbrati ter pisno in ustno uporabiti jezikovna sredstva glede na okoliščine oziroma sobesedilo, sporočilni namen in naslovnika.

Ob različnih dejavnostih, povezanih z branjem, poslušanjem, pisanjem in govorom, se od kandidata pričakuje, da bo pokazal tudi:

10. poznavanje besedja, glasoslovja, oblikoslovja, skladnje in pravopisa ter posebnosti za izbrano poklicno usmeritev značilnega jezika stroke;
11. zavedanje/kritični odnos do splošnih in strokovnih tem/problemov, ki jih je spoznal pri pouku;
12. širše medkulturno razumevanje in poznavanje/zavedanje o značilnostih kulture in civilizacije dežel ciljnega jezika v okviru predpisanih tem, pa tudi poklicne kulture.

Izpitne naloge so sestavljene tako, da z različnimi realističnimi in življenjskimi dejavnostmi usmerjajo kandidata k uporabi strategij, potrebnih za doseganje ciljev, za katere se je izobraževal. Tako ima priložnost pokazati, koliko dosega naslednje podrobnejše cilje:

Dejavnost	Cilji
BRANJE	Kandidat z branjem izvirnih, le delno prirejenih besedil pokaže, da: razume bistvo besedila, zna poiskati določene informacije v besedilu, razume podrobnosti v besedilu, zna povzeti osrednje misli besedila, zna prepoznati posredno sporočilo.
PISANJE	Kandidat s pisanjem različnih pisnih sestavkov pokaže, da je sposoben: pravilno zapisovati besede in uporabljati ločila, razlikovati med pisno in govorno angleščino, tvoriti in povezovati stavke, odstavke in sporočila, organizirati informacije (mnenja, interes in občutke) v zapisanem besedilu, razlikovati med uradnimi in neuradnimi besedili, uporabljati stalne oblike sporočanja (pismo, življenjepis, prošnja, vabilo, opis, poročilo, predstavitev ...) in uporabljati ustrezne strategije za oblikovanje svojih pisnih izdelkov.
GOVORJENJE	Kandidat v pogovoru pri ustnem delu izpita pokaže, da: sprejemljivo obvlada izgovorjavo in stavčno intonacijo, se zna vključevati v pogovor in se spontano odzivati, zna predstaviti osebe, družino, prijatelje, svoje delo in strokovno področje, zna poročati o dejavnostih in dogodkih v raznih časovnih obdobjih, zna pripovedovati o izkušnjah, okolju in svojem delu na nekem strokovnem področju, zna izmenjavati mnenja in povzemati krajsa besedila ter uporablja komunikacijske strategije.
POSLUŠANJE	Kandidat v interakciji s sogovorcem (učiteljem) pokaže, da: razume bistvo sporočila in se nanj ustrezno odzove, razume določene informacije, prepozna okoliščine in razpoloženje govorca.

3. ZGRADBA IN VREDNOTENJE IZPITA

Izpit iz angleščine za poklicno maturo je sestavljen iz dveh delov: pisnega in ustnega.

Pisni del izpita traja 120 minut. Rešujeta se dve izpitni poli, časovna omejitev za vsako pa je 60 minut. Poli sestavijo člani državne predmetne komisije za poklicno maturo. Vsi kandidati rešujejo iste naloge ob istem času.

Pri reševanju pole, s katero se preverja pisno sporočanje, lahko kandidati uporabljajo enojezične in/ali dvojezične slovarje.

S pisnim delom izpita se preverja:

- bralno razumevanje besedil raznih zvrsti, predpisanih s tem katalogom;
- poznavanje in raba jezikovnih struktur, predpisanih s tem katalogom;
- pisno sporočanje, in sicer kot vodení spis in krajši sestavek na dano temo.

Kandidat opravlja tudi **ustni del izpita**. Traja do 20 minut, nanj pa se pripravlja do 20 minut. Razpored opravljanja ustnih izpitov določi šola. Izpitne lističe, ki vsebujejo 3 NALOGE, sestavi učitelj oziroma aktiv učiteljev angleščine na šoli, na kateri kandidat opravlja izpit. Izpit mora biti zastavljen tako, da preverja govorno in slušno zmožnost pri sporazumevanju v vsakdanjem življenju in tudi zmožnost sporazumevanja v jeziku stroke oziroma v poklicnem življenju.

Za del, ki preverja zmožnost sporazumevanja v vsakdanjem življenju, bodo učitelji izbirali med temami, ki so predpisane s tem katalogom. Za del, ki preverja znanje jezika stroke s strokovnim besediščem, razumevanje strokovnih besedil in zmožnost sporazumevanja na poklicnem področju, pa bodo izbirali med temami/besedili, obravnavanimi pri pouku.

Čeprav se oba dela (pisni in ustni) ocenjujeta notranje, ju ocenjevalci oziroma izpraševalci ovrednotijo na podlagi NAVODIL IN MERIL ZA OCENJEVANJE, predpisanih s predmetnim izpitnim katalogom oziroma na podlagi MODERIRANIH NAVODIL ZA OCENJEVANJE, ki jih po pisnem izpitu posreduje Državni izpitni center.

3.1 SHEMA IZPITA

■ Pisni del izpita

Izpitna pola	Zmožnost	Čas reševanja	Število točk	Delež pri oceni
1		60 minut	30	30 %
A1 + A2	Bralno razumevanje (izvirna besedila različnih zvrsti in žanrov)	(30 minut)	(15)	(15 %)
B1 + B2	Poznavanje in raba jezika (razni jezikovni problemi v sobesedilu)	(30 minut)	(15)	(15 %)
2	Pisno sporočanje	60 minut	30	30 %
C1	Krajši pisni sestavek	(20 minut)	(10)	(10 %)
C2	Vodeni spis	(40 minut)	(20)	(20 %)
	skupaj	120 minut	60	60 %

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: nalivno pero ali kemični svinčnik ter pri Izpitni poli 2 angleško-angleški slovar, slovensko-angleški slovar in angleško-slovenski slovar (v knjižni obliki).

■ Ustni del izpita

Govorno sporočanje*	Čas reševanja	Število točk	Delež pri oceni	
1. slikovna iztočnica 2. pogovor o temi 3. igra vlog, simulacija				
	skupaj	do 20 minut	20	40 %

* Vrstni red nalog ni predpisan. **Dve izmed treh nalog** pri ustnem izpitu obvezno preverjata zmožnost govornega sporočanja na področju kandidatove **poklicne stroke**.

3.2 VRSTE BESEDIL IN TIPI NALOG

Naloge za pisni del izpita sestavlja državna predmetna komisija za poklicno maturo, naloge za ustni del izpita pa učitelji angleščine na posameznih šolah. Pri tem izbirajo med spodaj navedenimi vrstami besedil. Kandidati se bodo z njimi seznanili med poukom angleščine oziroma med pripravami na izpit. Ker je število šolskih ur omejeno, kandidatom priporočamo, da berejo in poslušajo te različne vrste besedil tudi v času, ki ga ne namenijo učenju oziroma pripravam na pouk.

Pri tem si pomagajo:

- s časopisi in revijami, ki si jih lahko izposodijo v knjižnici,
- s strokovnimi časopisi in revijami, ki si jih lahko izposodijo v šolski knjižnici, ter z reklamnimi in drugimi besedili s strokovnega področja, ki jih spoznajo na strokovnih ekskurzijah,
- z besedili s svetovnega spletu.

Priporočamo tudi samostojno učenje:

- spremljanje TV-programov na kanalih, ki nimajo slovenskih podnapisov,
- poslušanje moderne glasbe (besedila pesmi),
- poslušanje radijskih postaj, npr. BBC World Service,
- deskanje po svetovnem spletu,
- dopisovanje z znanci iz tujine v pisemski ali elektronski obliki
- in seveda neformalne pogovore s prijatelji in znanci iz tujine, ki jih srečajo na potovanjih in počitnicah.

Seznam, ki sledi, zajema vrste besedil, ki bodo zastopane pri izpitu.

■ Bralno razumevanje

- razna besedila s svetovnega spletu
- časopisni članki
- članki iz strokovnih revij in časopisov
- navodila za uporabo izdelka ali storitve
- poljudnoznanstvena besedila
- krajša umetnostna besedila (zgodbe, anekdote)
- razglednice in pisma
- zapiski
- sporočila, podprta z oznakami, opozorili, tabelami in grafi
- telefaksi
- elektronska pošta
- obvestila
- objave
- radijski in TV-sporedi

vozni redi
napisi
oglaši in reklame
besedila v brošurah, katalogih in prospektih
plakati
jedilni listi
recepti

■ Pisno sporočanje – kratka besedila z raznimi funkcijami

zasebna pisma
razglednice
elektronska pošta
telegrami in telefaksi
uradna in poluradna pisma (prošnje, pritožbe, zahvale, povabila, ponudbe, poizvedovanja)
življjenjepisi
zapisniki
poročila
prospekti
obrazci
predstavitve izdelkov / naprav / storitev
krajša sporočila

■ Govorno sporočanje – kratka besedila z raznimi funkcijami

pogovori in razprave
predstavitve
telefonski pogovori
okrogle mize
slike, tabele, grafi
opisi, obnove in povzetki besedil
mnenja in komentarji
navodila za uporabo izdelka ali storitve
predstavitve izdelkov, naprav in orodja
naročanje in nakupovanje

Tipi nalog

Izpitne pole in ustni del izpita vključujejo navedene TIPE NALOG, kar pa **ne pomeni**, da bodo pri posameznem izpitu **uporabljeni vsi tipi nalog naenkrat**.

Na reševanje posameznih tipov nalog se kandidati pripravljajo med poukom in med pripravami na izpit. Tako usvojijo potrebne izpitne strategije. Večino tipov nalog pa poznajo že iz učbenikov, z učnih lističev, ki jih uporabljajo pri vajah med poukom, in iz domačih nalog. Zato učiteljem in dijakom priporočamo, da vadijo in pridobivajo posamezne jezikovne zmožnosti oziroma sposobnosti postopoma ter z uporabo najrazličnejših tipov nalog, tudi z najrazličnejšimi didaktičnimi in metodičnimi načini.

Pri izpitu so za preverjanje raznovrstnih jezikovnih zmožnosti in znanja predvideni naslednji tipi nalog:

■ Bralno razumevanje

- alternativni tip (pravilno – napačno),
- izbirni tip (izbira in označitev pravilnega odgovora med več danimi),
- tip povezovanja (povezovanje npr. slike ali grafa z besedilom, naslova z besedilom, delov povedi),
- tip urejanja (določitev pravega zaporedja med povedmi oziroma odstavki, izpolnjevanje preglednic),
- tip dopolnjevanja (dokončanje povedi, izpolnjevanje praznih mest v besedilu),
- kratki odgovori na vprašanja (v angleškem jeziku).

■ Poznavanje in raba jezika

- izbirni tip,
- tip dopolnjevanja (odprt),
- tip dopolnjevanja (dopolnjevanje povedi z danimi besedami, na primer glagoli),
- tvorba besed (izpeljevanje, sestavljanje, zlaganje).

■ Pisno sporočanje

- krajši pisni sestavek: na podlagi vizualne ali verbalne iztočnice,
- daljši pisni sestavek: voden pisni sestavek na podlagi vizualne ali verbalne iztočnice, npr. oglas, telegram, vabilo, ponudba.

■ Govorno sporočanje

- simulacije (igranje vlog, predstavitev),
- pogovor na podlagi napisane ali vizualne/grafične iztočnice (pogovor s kandidatom o njegovih željah, nagnjenjih in doživetjih),
- predstavitev pri pouku obravnavane teme (splošne ali strokovne) in razprava o njej,
- povzetek strokovnega / splošnega besedila, napisanega v angleščini ali slovenščini, in razprava o njem,
- svobodna / kritična interpretacija strokovnega / splošnega besedila in razprava o njem.

3.3 VREDNOTENJE

Ocenjevalci in izpraševalci bodo pri svojem delu upoštevali enotna in usklajena merila, kar naj bi pripomoglo k večji zanesljivosti in veljavnosti zaključne ocene.

■ Pisni del izpita

Izpitna pola 1 (A in B)

Vrednost vseh nalog v Izpitni poli 1 je 30 % skupne pisne ocene.

Izpitna pola 2

Vrednost vseh nalog v Izpitni poli 2 je 30 % skupne pisne ocene.

A) KRAJŠI PISNI SESTAVEK

Merila za ocenjevanje:

1. Sporočilnost

Štev. točk	Merila
4	Sporočilo je jasno in dobro utemeljeno.
3	Sporočilo je ustrezno. Posamezne utemeljitve so nejasne in/ali se ponavljajo.
2	Sporočilo je pomanjkljivo/nejasno. Posamezne utemeljitve si nasprotujejo.
1	Sporočilo vsebuje neprimerne informacije. Utemeljitve so nejasne/si nasprotujejo.
0	Sporočilo je popolnoma neustrezno. Utemeljitev ni.

2. Besedišče

Štev. točk	Merila
4	Besedišče je bogato/raznoliko in v celoti primerno. Napake v črkovanju le izjemoma.
3	Besedišče je ustrezno/posamezna napačna raba/se ponavlja. Več napak pri črkovanju.
2	Besedišče je ozko/najosnovnejše. Pogosta napačna raba in napačno črkovanje.
1	Besedišče je tako skromno, da ovira razumevanje sporočila.
0	Besedišče je tako skromno, da je sporočilo popolnoma nerazumljivo.

3. Vezljivost

Štev. točk	Merila
2	Sestavek je smiseln in logično povezan na ravni stavka in odstavka.
1	Deli sporočila so nepovezani.
0	Vezljivosti ni.

Skupaj: 10 točk

OPOZORILO: Če vsebina sestavka ni v skladu s predpisano temo oziroma je sestavek sporočilno popolnoma neustrezen ali če kandidat ni napisal sestavka, se vse kategorije ocenijo z 0 točkami.

B) VODENI SPIS

Merila za ocenjevanje:

1. Sporočilnost

Štev. točk	Merila
5	Sporočilo je jasno. Vse iztočnice so uporabljene in dobro utemeljene.
4	Sporočilo je jasno. Večina iztočnic je uporabljena in utemeljena.
3	Sporočilo je pomanjkljivo / nejasno / vsebuje neprimerne informacije. Iztočnice so slabo povzete in le delno utemeljene.
2	Sporočilo je nepopolno. Večina iztočnic ni uporabljena / je zelo slabo utemeljena.
1	Sporočilo ni povsem ustrezno. Nobena iztočnica ni utemeljena.
0	Sporočilo ni v skladu s predpisano temo / kandidat ni napisal sestavka.

2. Jezikovna pravilnost

Štev. točk	Merila
5	Jezikovnih napak skoraj ni, pogosta raba zahtevnejših jezikovnih struktur.
4	Malo jezikovnih napak, raba posameznih zahtevnejših struktur.
3	Več jezikovnih napak, ki ne ovirajo jasnosti sporočila. Raba osnovnih jezikovnih struktur.
2	Mnogo jezikovnih napak, zaradi česar je sporočilo težko razumljivo.
1	Večina povedi je jezikovno napačnih in zato težko razumljivih.
0	Sporočilo je zaradi preštevilnih jezikovnih napak popolnoma nerazumljivo.

3. Besedišče in register (stopnja formalnosti)

Štev. točk	Merila
5	Besedišče je bogato. Register je povsem ustrezen.
4	Besedišče in register sta ustreza. Spodrljaji ne ovirajo razumevanje.
3	Besedišče in register s posameznimi napačnimi rabami.
2	Besedišče in register s pogostimi napačnimi rabami. Besedišče se ponavlja/večina besedišča je iz danih iztočnic.
1	Besedišče je tako skromno, da je razumevanje sporočila ovirano. Poznavanje registra je zelo slabo.
0	Besedišče je tako skromno, da je sporočilo nerazumljivo. Poznavanja registra ni.

4. Oblika

Štev. točk	Merila
2	Oblika je primerna kljub največ dvema pomanjkljivostma.*
1	Oblika ima največ štiri pomanjkljivosti.*
0	Oblika je popolnoma neustrezna.

* Pri pismu ocenjujemo: naslov 1, naslov 2, datum, pozdravni nagovor, zaključni nagovor, podpis (2x).

5. Vezljivost/organizacija

Štev. točk	Merila
3	Sestavek je v celoti smiselno povezan in dobro organiziran na ravni stavka, odstavka in sestavka. Razčlenjenost je ustrezna.
2	Sestavek je v nekaterih delih slabo povezan. Pomanjkljiva / pretirana razčlenjenost.
1	Sestavek je slabo povezan. Misli si nelogično sledijo / so neurejene. Sestavek ni razčlenjen.
0	Deli sestavka ne tvorijo celote/so popolnoma nepovezani. Sestavek ni razčlenjen.

Skupaj: 20 točk

OPOZORILO: Če besedilo ni v skladu s predpisano temo ali če kandidat ni napisal sestavka, se vse kategorije ocenijo z 0 točkami.

■ Ustni del izpita – govorno sporočanje in poslušanje

Merila za ocenjevanje govornega sporočanja in poslušanja:

1. Jasnost izražanja misli in ustreznost sporočila

Štev. točk	Merila
4	Kandidat prepričljivo in jasno izrazi svoje misli/sporočilo in jih/ga primerno razvije/utemelji, ker dobro pozna vse teme dаних iztočnic, brez težav razume sogovornika in sledi smeri pogovora.
3	Kandidatovo sporočilo je primerno/sporočilo je kljub spodrlsjajem jasno in dovolj razvito, ker zadovoljivo pozna teme dаних iztočnic in razume sogovornika.
2	Kandidat s težavo izrazi svoje misli/sporočilo in jih/ga ne razvija./Kandidat se vztrajno izogiba predpisani temi, ker pomanjkljivo pozna teme dаних iztočnic ali le delno razume sogovornika.
1	Kandidatovo sporočilo ostaja fragmentarno/na ravni najosnovnejšega odzivanja na sogovornikove pobude, ker zelo slabo pozna teme dаних iztočnic ali ne razume sogovornika.
0	Sporočila ni. Kandidat ne pozna tem dаниh iztočnic, sogovornika ne razume in se ne odziva na njegove pobude.

2. Jezikovna pravilnost

Štev. točk	Merila
4	Jezikovnih napak skoraj ni, raba zahtevnejših jezikovnih struktur.
3	Nekaj jezikovnih napak, vendar ne ovirajo jasnosti sporočila. Raba osnovnih jezikovnih struktur.
2	Mnogo jezikovnih napak, vendar je sporočilo še vedno razumljivo.
1	Zelo ozek obseg jezikovnih sredstev in/ali tako pogoste jezikovne nepravilnosti, da je sporočilo nerazumljivo./Kandidat se večinoma odziva nebesedno.
0	Tako ozek obseg jezikovnih sredstev in/ali tako pogoste jezikovne nepravilnosti, da je sporazumevanje popolnoma onemogočeno.

3. Širina in ustreznost rabe besedišča in registra

Štev. točk	Merila
4	Bogato besedišče, ki v celoti ustreza namenu, funkciji in okoliščinam.
3	Besedišče, ki kljub nekaj napakam ustreza namenu in okoliščinam ter ne vpliva na jasnost sporočila.
2	Ozek obseg besednih sredstev in/ali pogoste nepravilnosti, ki vplivajo na jasnost sporočila.
1	Zaradi zelo ozkega besedišča in pogoste napačne rabe je sporazumevanje skromno/omejeno predvsem na nebesedno sporazumevanje.
0	Nepoznavanje besedišča in napačna raba popolnoma onemogočata sporazumevanje.

4. Tekočnost govora in izgovarjanja

Štev. točk	Merila
4	Tekoč govor z naravnimi prekinitvami. Izgovorjava in intonacija sta ustreznih.
3	Govor z nekaj prekinitvami, ki ne ovirajo sporazumevanja. Nekaj nepravilnosti/neustreznosti pri izgovorjavi in intonaciji, ki niso moteče.
2	Govor z daljšimi prekinitvami, ki ovirajo sporazumevanje. Nepravilna izgovorjava in intonacija onemogočata razumljivost sporočila.
1	Pogoste in dolge prekinitve onemogočajo sporazumevanje./Kandidat se odziva predvsem nebesedno. Izgovorjavo in intonacijo je komaj možno oceniti (zaradi minimalnega sodelovanja in/ali nejasnosti govora).
0	Kandidat se odziva samo nebesedno.

5. Sodelovanje v pogovoru in ustreznata raba komunikacijskih strategij

Štev. točk	Merila
4	Kandidat samostojno usmerja pogovor, se uspešno prilagaja novim okoliščinam/vlogam. Primeren izbor komunikacijskih strategij.*
3	Kandidat se uspešno prilagaja novim okoliščinam/vlogam/temam in sodeluje v pogovoru na pobudo sogovornika/izpraševalca in tudi na lastno pobudo. Primeren izbor komunikacijskih strategij.*
2	Kandidat se s težavo prilagaja novim okoliščinam/vlogam/temam in se odziva izključno na pobude sogovornika. Omejen izbor in/ali neustreznost komunikacijskih strategij.*
1	Kandidat se ob novih okoliščinah/vlogah/temah kljub sogovornikovi pomoči in dodatni spodbudi neustrezno/nebesedno odziva.
0	Kandidat se ob novih okoliščinah/vlogah/temah kljub sogovornikovi pomoči in dodatni spodbudi ne odziva.

Skupaj: 20 točk

* Ki vključujejo govorjenje IN poslušanje (npr. Can you repeat? I don't quite understand.).

OPOZORILO: Če kandidat pri ustnem izpitu ne pozna nobene teme iz danih iztočnic, se vsaka kategorija oceni z 0 točkami.

Opomba: Ker je ustni del izpita vreden 40 % ocene, se točke pri ustnem delu izpita pomnožijo z 2.

4. IZPITNE VSEBINE

4.1 KOMUNIKACIJSKE FUNKCIJE

Ena izmed pomembnih funkcij jezika je sporazumevanje med ljudmi. Svoje misli in čustva sporočamo drugim tako, da jih napišemo ali izgovorimo; sporočila drugih pa sprejemamo s poslušanjem in branjem. Pri vsem tem nas vodi neki namen, pomembno je namreč, kaj želimo kot govorci in pisci povedati in zakaj sploh čutimo potrebo po sporazumevanju. Lahko se želimo opravičiti, povabiti nekoga, da se nam pridruži, prositi za dovoljenje, prositi za informacijo, svetovati ali izraziti svoje mnenje in poglede na neki problem.

V vsakem jeziku, seveda tudi angleškem, imamo za različne sporočilne namene različne izraze, ki jih uporabimo v določenih okoliščinah. Te izraze je treba poznati in znati med njimi izbrati najustreznejše.

Na našo izbiro, kako bomo dosegli neki namen, vplivajo še:

- govorni položaj ali sobesedilo;
- razmerje med govorci ali med bralcem in piscem;
- govorčev ali piščev cilj;
- tema;
- ali je izražanje pisno ali govorno;
- stopnja obvladanja jezika.

Če torej želimo svoje poznavanje jezika ustrezno uporabiti, ko govorimo in pišemo, in se pravilno odzvati na prebrano in povedano, je posebno pomembno, da znamo pravilno izbirati med množico jezikovnih možnosti, ki so nam na voljo.

Kandidati morajo pri pisnem in ustnem delu izpita dokazati, da znajo uporabljati različna jezikovna sredstva skladno z namenom sporočanja (uradno, poluradno, vlijudnostno, prijateljsko ...) in skladno s svojim govornim položajem oziroma sobesedilom.

Kandidati morajo biti sposobni ustrezno uporabiti naslednje komunikacijske funkcije:

Medsebojni stiki

- navezovanje stikov, predstavljanje sebe in drugih,
- pozdravljanje in odgovarjanje na pozdrave,
- spraševanje po počutju in odgovarjanje na taka vprašanja,
- zahvaljevanje,
- izražanje opravičil in odgovarjanje na opravičila,
- prošnja za pomoč ter dajanje, sprejemanje in zavračanje pomoči,
- izražanje prepovedi in dovoljenja,
- dajanje navodil in opozarjanje,
- oblikovanje povabila in odgovarjanje nanj,
- svetovanje,
- izražanje in sprejemanje čestitk/voščil in sožalij,
- izražanje mnenja in strinjanje oziroma nestrinjanje z nekim mnenjem.

Potek pogovora

začetek,
ohranitev,
prekinitev pogovora
in vključitev v pogovor.

Pridobivanje in prenašanje informacij

poizvedovanje,
identifikacija in poimenovanje oseb, predmetov, okoliščin, krajev, strojev, orodja in drugih delovnih sredstev s področja posamezne stroke,
opisovanje oseb, predmetov, okoliščin, krajev, poti, vremena, hrane, dopusta, poklica, delovnega mesta, strojev, naprav in drugih delovnih sredstev, pomembnih za posamezno stroko, vsakdanja opravila in opravila v zvezi s poklicnim delom,
poročanje o dogodkih in osebnih doživetjih,
poročanje o dogodkih v zvezi s posamezno stroko (poslovna srečanja in sestanki, obiski razstav in sejmov, obiski partnerskih podjetij in tovarn),
poročanje o prebranem (splošna in strokovna besedila) in o mnenjih/stališčih koga drugega.

Trditve

izražanje prepričanja (popolna prepričanost, nujnost, dolžnost),
izražanje domnev (negotovost, dvom),
izražanje odločitve,
izražanje zmožnosti, sposobnosti,
izražanje ugotovitev (ugotavljanje resničnega stanja, zanikanje, ugotavljanje (ne)pravilnosti, določanje vrstnega reda, navajanje vzrokov, možnosti in posledic, ugotavljanje pomanjkljivosti, pritožbe).

Vrednotenje

spoznavno (pravilno – nepravilno, resnično – neresnično),
normativno (dobro – slabo, lepo – grdo, količine, mere, barve).

Izražanje čustev

zadovoljstvo – nezadovoljstvo, navdušenje – razočaranje, veselje – žalost, sočutje, vznemirjenje, strah, ogorčenje, jeza, presenečenje, želje.

Razpravljanje, razčlenjevanje, vrednotenje

dejavno in enakopravno sodelovanje v razpravah o temah s splošnih kulturno-civilizacijskih področij in s posameznih strokovnih področij,
izražanje vrednostnih ocen in mnenj na podlagi poprejšnje razčlembe in ocene ustnih in pisnih sporočil s področja posamezne stroke.

Navedene funkcije mora kandidat znati uporabiti primerno svojemu govornemu položaju oziroma sobesedilu, upoštevati mora cilj in namen ter stopnjo formalnosti sporočila. Tako dokaže zavedanje, da je v življenju veliko predvidljivih in nepredvidljivih položajev, na katere se moramo govorci in pisci ustrezno odzivati, če hočemo doseči cilj učenja tujega jezika: čim bolj pristno in neokrnjeno sporazumevanje, s spoštovanjem morebitnih medkulturnih razlik.

4.2 TEMATSKA PODROČJA IN VSEBINE

Cilj izpita ni preverjanje poznavanja vsebin, vendar se bodo pri poklicni maturi pojavljale teme s spodnjega seznama kot sredstvo, s katerim kandidati dokazujejo obvladovanje angleškega jezika.

Osebna identiteta

- osebni podatki
- osebni dokumenti
- življenjepis
- hotenja, želje, konjički
- zunanji videz
- značaj, temperament
- razpoloženje

Družina in dom

- družinski člani in odnosi med njimi
- odnosi med generacijami
- dom (hiša, stanovanje, vas, mesto, domovina ...)

Prosti čas, sprostitev

- načrtovanje
- način življenja
- dejavnosti v prostem času:
- konjički
- šport
- film, televizija, radio
- branje
- glasba
- druženje ...

Šola, izobraževanje

- cilji
- šolski sistem
- šolski red
- težave
- učenje, spomin
- vseživljenjsko učenje

Delo, poklic, zaposlitev

- priprava na poklic
- poklicni interesi
- delovne razmere, varnost, oprema
- organizacija dela
- odnosi med zaposlenimi
- plačilo za opravljeno delo
- napredovanje, kariera
- brezposelnost

Počitnice, prazniki, potovanja

počitnice
dopust, oddih
prazniki
načrtovanje
turizem
znamenitosti, spominki
počitniška oprema, prtljaga
prevoz

Kakovost življenja, okolje

življenjski slog (zdravo – nezdravo)
prehrana
tvegan način življenja
droge
telesna dejavnost
vpliv na okolje, varovanje okolja
rastlinstvo, živalstvo
podnebje, vreme
koledar, čas
staranje
dobrodelenje organizacije
zavarovanje, socialno varstvo in skrbstvo

Javne službe, pravila in zakoni

komunikacije (promet, pošta, telekomunikacije ...)
trgovina
storitve
denar
policija, gasilci, prva pomoč
svarila, prepovedi, zakoni, sodišče
informacije

Medčloveški odnosi

sorodniki, prijatelji, sosedje, znanci
stereotipi, različnost kultur
strpnost
družbeno sprejemljivo vedenje
sporazumevanje (jeziki, znaki, mimika ...)
nasilje, kriminal

Civilizacija in kultura

tradicija, običaji – sodobno življenje
umetnost
ozaveščanje in množični mediji

Znanost in tehnika

različnost in povezave med vedami
znanstveni dosežki
raziskovalno delo
tehnik, znanstvenik
napredek (prednosti in slabosti)
materiali – lastnosti, uporabnost
tehnologija
pripomočki, orodje, stroji
delovni proces

Naštete teme so splošne, v okviru posameznih strok pa nekatere postanejo posebne in kot takšne predmet jezika stroke.

Vsako od omenjenih tem lahko še podrobneje razčlenimo.

Zgled:

Kakovost življenja, okolje

življenjski slog (zdravo – nezdravo)
prehrana
obroki: zajtrk, kosilo, večerja, prigrizki
pomen redne prehrane
razvrščanje živil: zelenjava, sadje, meso, začimbe ...
uravnovešena prehrana
vegetarianstvo
minerali in vitamini
presnavljanje
tekočine v prehrani (voda, sok, alkoholne pijače ...)
dietna prehrana
problemi prehranjevanja
tvegan način življenja
kajenje
alkoholizem
mamilia
poživila
nevarna vožnja
spolno prenosljive bolezni
odgovornost za zdravje (svoje, svojih otrok, okolice)
telesna dejavnost
pomen redne vadbe
okvare okostja

debelost
bolezni srca in ožilja
posebne potrebe
slepi, gluhi, nemi ...
telesne okvare
staranje
pričakovana življenjska starost
razlike med moškimi in ženskami
odnosi med generacijami
razvite – nerazvite države
socialna varnost
zdravje
osamljenost
vpliv na okolje, varovanje okolja
onesnaževanje zraka, prsti, vode
učinek tople grede
uničevanje ozonske plasti
hrup
rastlinstvo, živalstvo
ravnotežje v naravi
ogrožene živalske in rastlinske vrste
podnebje, vreme
koledar, čas
načrtovanje časa
pomanjkanje časa
dobrodelne organizacije
nasilje
lakota
politika, vojne
brezdomci
varstvo živali

4.3 SLOVNIČNA PREGLEDNICA

V skladu s Katalogom znanj in Predmetnim izpitnim katalogom se pri poklicni maturi od kandidatov pričakuje le praktična uporaba slovnice in ne na pamet naučene definicije. Slovnične strukture so v tem katalogu predstavljene v seznamu, ker jih bodo kandidati srečevali v raznih besedilnih in govornih položajih med poukom in pripravami na poklicno maturo, pa tudi v izpitnem gradivu. Prepoznavali jih bodo kot bralci in poslušalci; kot govorci in pisci pa jih bodo znali uporabljati.

1. Nouns

Countable nouns

Uncountable nouns

Regular plural

Irregular plural

2. Articles

Indefinite article (*a, an*)

Definite article (*the*)

Zero article (/)

3. Adjectives

Comparison

4. Verbs

a) Tenses

Present Simple

Present Continuous

Past Simple

Past Continuous

Future Simple

Future Continuous

Present Perfect Simple

Present Perfect Continuous

Past Perfect Simple

Going to

Sequence of tenses

b) Modal Verbs

can

could

may

might

must

will
would
shall
should
need
used to
have (got) to

c) Gerund

d) Present Infinitive

e) Participles

Present participle
Past participle

f) Time Clauses

g) Conditional Clauses

Conditional clauses of open condition
Conditional clauses of rejected condition

h) Relative Clauses

i) Passive Voice

5. Adverbs

Adverbs of manner (*HOW?*)
Adverbs of place (*WHERE?*)
Adverbs of time (*WHEN?*)
Adverbs of frequency (*HOW OFTEN?*)
Formation (-ly, -ward/s, -wise)
Comparison

6. Prepositions

7. Pronouns

Personal (*I, you, he, she, it, we, they*)
Demonstrative (*this, that, these, those*)
Possessive (*my, your, his, her, its, our, their, mine, yours, hers, its, ours, theirs*)
Indefinite (*all, both, each, either, none, neither, much, many, little, few, several, every, some, any, no, every-, some-, any-, no-*)
Relative (*who, whom, which, whose, that*)
Reflexive (*myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves*)
Interrogative (*who, whom, whose, what, which*)

8. Numerals

Cardinal (*one, two, three ...*)

Ordinal (*first, second, third ...*)

9. Conjunctions

10. Word Formation

Compounds

Derivatives

Conversion

11. Stress

12. Intonation

(*rising, falling, falling-rising*)

13. Punctuation

5. PRILAGODITVE ZA KANDIDATE S POSEBNIMI POTREBAMI

Kandidatom s posebnimi potrebami, ki so bili v izobraževalne programe usmerjeni z odločbo o usmeritvi, v utemeljenih primerih (poškodbe, bolezen), pa tudi drugim kandidatom glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje se prilagodita način opravljanja izpita iz angleščine in način ocenjevanja znanja v skladu s 4. členom Zakona o maturi in s poglavjem *Prilagoditve za kandidate s posebnimi potrebami* Maturitetnega izpitnega kataloga za poklicno maturo.

6. DODATEK

6.1 ZGLEDI IZPITNIH NALOG

Naloge, ki so predstavljene v tem dodatku, so kandidatom in učiteljem za zgled, kaj se utegne pojaviti v izpitnih polah. Po težavnosti, pa tudi po izboru besedil in tem so primerljive s tistimi pri izpitu.

Z reševanjem takih in podobnih nalog se bodo kandidati seznanili z raznimi tipi nalog in s tem, kako jih najbolje in najhitreje rešijo. Tako med samim pisanjem ne bodo izgubljali časa z iskanjem ustreznih izpitnih strategij, saj bodo tip naloge in najboljše načine reševanja že poznali. Zato se bodo lahko osredotočili na bistvo: branje, pisanje oziroma govorjenje v angleškem jeziku.

Poznavanje tipov nalog ni cilj izpita, vendar je ena od pomembnih praktičnih strategij in oblika dogovora med učitelji, dijaki in sestavljavci nalog v zaključnem letniku. V štirih letih bodo dijaki pri pouku in preverjanju reševali najrazličnejše naloge/probleme, kar jim bo dalo širšo/bogatejšo izkušnjo in samozavest, ki jo bodo potrebovali pri študiju, na delovnem mestu in v vsakdanjem življenju še dolgo potem, ko bo izpit že preteklost.

PISNI DEL IZPITA

BRALNO RAZUMEVANJE

1. NALOGA: KRATKI ODGOVORI

Preberite besedilo *Africa opens door to vast animal kingdom* in odgovorite na spodnja vprašanja s kratkimi odgovori. Odgovore v angleškem jeziku napišite na črte pod vprašanji.

Število možnih točk: 8

1. How many game reserves will the three countries create? _____
2. Name two reasons why tourists avoid that area. _____
3. Why are the presidents going to meet? _____
4. Will all three countries invest money in the project? _____
5. When will the tourists be able to visit the park? _____
6. Were there any delays in the process of negotiations? _____
7. What does South Africa expect from the project? _____
8. What will the project provide to the local people? _____

Africa opens door to vast animal kingdom

by *Rory Carroll*

Adapted from *The Guardian*, 9 December 2002

One of the world's biggest conservation areas will be created when Mozambique, South Africa and Zimbabwe open their borders to merge three game reserves into one. They will allow wildlife and people to roam across the 35,000 sq km – almost half the area of Scotland – of the Great Limpopo Transfrontier Park by building bridges and roads and removing fences and visa restrictions. The park's backers hope that what they call the biggest animal kingdom will lure tourists who might otherwise be deterred by southern Africa's record of famine, crime, poverty, disease and political turmoil. The park, intended to be big enough to foster biodiversity and sustain carnivores, will have a mamal population of more than 100,000.

President Thabo Mbeki of South Africa and President Robert Mugabe of Zimbabwe are due to join President Joaquim Chissano to sign a treaty near the Mozambican capital Maputo, after two years of negotiations on sharing costs and benefits. Tourism and environment ministers are expected to pull down a fence on the South African side in a symbolic act of unity.

More than 1,000 animals from South Africa including dozens of elephants, have been carried to Mozambique to acquaint them with their new surroundings. The park will open to visitors next year. The amalgamation of South Africa's Kruger national park, Mozambique's Limpopo park and Zimbabwe's Gonarezhou national park has been endorsed by conservationists as a sensible sensible pooling of resources. The political instability in Zimbabwe delayed and threatened to derail the scheme, but the negotiators eventually agreed how they should share hundreds of species, including elephants, rhinoceroses, lion, giraffes, antelope and more than 300 types of tree.

The fear that tourists will shun the region because of recent events added a sense of urgency to the talks. Zimbabwe hopes that those put off by its crumbling economy and violent farm seizures will enter its territory – and spend foreign currency – through its more peaceful neighbours. Mozambique, which has had difficulty attracting tourists because Portuguese colonial rule and a civil war killed much of its wildlife and left its infrastructure in ruins, hopes to gain roads and bridges as well as South African animals. A bridge across the Limpopo river at Pafuri is one of the new structures needed to let visitors roam across national borders without leaving the park. South Africa, which has experienced a spate of robberies from and murders and rapes of tourists near the Kruger park, wants some positive publicity. There is talk of a new airport nearby with direct flights to Europe.

The South African environment and tourist ministry hailed the project as an example of regional cooperation and sustainable development. Its statement said: "The park will open to the world the biggest ever animal kingdom, increasing foreign investment into the region and creating much-needed jobs for our people."

■ Povezovanje

Pozorno preberite besedilo *Airbag Q&A* in zapišite odgovore na spodnja vprašanja tako, da vpisete črko, ki najbolje označuje vsebinsko ustrezen odstavek, v ustrezzo oštevilčeno vrstico v tabeli.

Morebitni popravki naj bodo jasni, sicer bo odgovor neveljaven.

Število možnih točk: 7

T	F

1. If I'm in a car equipped with airbags, am I not perfectly safe even without seatbelts?

2. How long does it take for an airbag to inflate?

3. What are the chances that the airbag will inflate when it should not, or fail to inflate when it should?

4. The passenger side has a bigger airbag than the driver's. Why is that?

5. What causes the airbag warning lamp to light?

6. Will seat position or body size affect the airbag's effectiveness?

7. What happens to the airbags when a car is disposed of?

Airbag Q&A

Adapted from the brochure *SRS Airbag Information*, Toyota Motor Company, 2002

- A** In an accident the greatest risk to the driver is from an impact with the steering wheel, which is relatively close. On the other hand, the passenger is further away from the dashboard, so a large bag is required.
- B** Because the airbag is such an important part of the occupant safety system, we go to great lengths to design sensors that are extremely accurate in their collision-detection capacity. We conduct a number of tests on the sensors, including collision and temperature.
- C** In a collision equivalent to a car running into a barrier head-on at 50km/h, a bag will complete its inflation within 40ms (0.04 seconds) of impact, and will deflate within 0.2 seconds of the impact. Testing has been conducted on cars with their windows both opened and closed, and these tests confirm that the noise does not reach harmful levels.
- D** When you turn the key to the ACC or ON position, the computer runs a six-second diagnostic test on the airbag system. In the event that it detects something wrong during this test, the warning lamp comes on. Even if there is nothing wrong initially, the computer continues running periodic diagnostic tests, and if it detects a problem, it lights the warning lamp. If the lamp is on, it means the airbag will not function properly, and you should take your car to the nearest Toyota dealer to have it checked.
- E** We have checked airbags for all typical body sizes and seating positions, and confirmed that they work to provide overall occupant protection satisfactorily. It is possible that the airbags will not work effectively when the seat is in a very unusual position, so drive in an appropriate posture and, of course, fasten your seatbelt.
- F** If a car has inactivated airbags, it needs to be processed before being crushed. Bring your car to a Toyota dealer, which can handle this. The speed at which the airbag inflates may cause bruising or abrasions by the airbag even if you are properly fastened. We have folded the airbag in a special way that it helps control the deployment pattern, to minimize the chance of being hurt to the extent possible.
- G** Airbags are meant to complement seatbelts, not replace them. In addition, seatbelts can provide protection in many different types of accidents where the airbags may not deploy. So you must always fasten your seatbelt. The car performs a self-diagnostic test every time you turn on the ignition, so periodic inspections are not needed. However, if the self-diagnostic test does detect a problem, you should take your car to the nearest Toyota dealership promptly to have it inspected.

2. NALOGA: PRAVILNO/NAPAČNO

Pozorno preberite članek o *Football crazy* in se odločite, če so spodaj navedene trditve, glede na prebrano besedilo, pravilne (T) ali napačne (F). Nato vrišite kljukico (✓) v ustrezen stolpec v tabeli.

Morebitni popravki naj bodo jasni, sicer bo odgovor neveljaven.

Število možnih točk: 7

	T	F
1. British football clubs may pay for football-related offences.		
2. At the beginning, football was just a confrontation of violent gangs.		
3. Football games in the early 19 th century needed no police control.		
4. There are more football troublemakers within than away from grounds.		
5. The anti-racist <i>Kick It Out campaign</i> has reduced racial abuse.		
6. The majority of the administrative and training staff are Black and Asian.		
7. All football clubs in Britain have adopted an equal-opportunity plan.		

Football crazy

Violence has always been part of the game

Adapted from *The Guardian*, August 20, 2001

A new football season has begun in Great Britain. Police got their retaliation in first with the publication of a new review of hooligans - and football clubs were encouraged to use some of their television millions to cover the growing costs of policing football-related offences.

That sounds reasonable, particularly given the extra difficulties that the varied television-dictated kick-off times cause the police, and the £2bn that clubs are earning from television fees in the next three years. But is football the cause of violence?

A crude history of the game puts these claims into perspective. Football emerged from young men's lust for violence, not the other way round. Initially, there was not a ball or even a pig's bladder to kick around - just gangs of youths confronting each other. Early football games would be better described as street riots with a ball. More organised football made these confrontations less violent, but even by the early 19th century, the trouble which matches caused led to calls for regular police patrols that started in 1829.

Last week's report by the national criminal intelligence service showed the large gangs that caused so much trouble in the 70s and 80s were gone, but a violent and anti-social minority continued to cling to football. Certainly the policing of this minority within grounds should be paid for by clubs. But it already is. The main trouble now takes place away from grounds in bars, town centres or railway stations. Bob Ainsworth, the Home Office minister, was right to question whether responsibility for this minority, which has merely attached itself to the sport, should be laid at the sport's door.

But there is another front on which the football clubs should be held to account: fighting racism. Last month the Football Association apologised to the black community and conceded that many footballers' careers were ruined in the 70s and 80s by the racism of spectators. Racial abuse still continues, but at a lower level thanks to new laws and the anti-racist *Kick It Out* campaign.

But a new study by Leicester University shows that racism still continues behind the terraces, with ethnic minorities under-represented among both the administrative and training staff. Black players may have broken through, but this is not true for Asian players, nor does it apply to the recruitment of support staff, still 99% white.

Regarding the domestic game, the intelligence report calls for clubs to tackle anti-social behaviour and ensure crowd safety. It also calls for clubs to encourage self-policing amongst fans so that they can point out troublemakers. It is time all clubs adopted an equal-opportunity plan, because football has a key role to play in fostering a positive national identity and combating social exclusion. The British national game should not be ruined and frustrated by violence.

POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

■ Izberi odgovor

Pozorno preberite besedilo *A Debut with a Difference* in ga dopolnite z manjkajočimi izrazi. V spodnji tabeli imate za vsako vprašanje štiri možne odgovore **A**, **B**, **C** in **D**. Obkrožite črko pred odgovorom, ki ste ga izbrali.

Morebitni popravki naj bodo jasni, sicer bo odgovor neveljaven.

Število možnih točk: 8

1.	A) from	B) without	C) as	D) to
2.	A) essentially	B) furthermore	C) most	D) yet
3.	A) tell	B) told to	C) told	D) said
4.	A) on	B) between	C) when	D) among
5.	A) set	B) done	C) seen	D) taken
6.	A) if	B) from	C) like	D) of
7.	A) on	B) in	C) away	D) by
8.	A) from	B) on	C) when	D) in

A Debut with a Difference

By Jere Longman

Adapted from <http://www.nytimes.com>, 30 October 2002

Marla Runyan stepped out of a van in Queens and pressed a course map of the New York City Marathon close to her face. She is the most versatile female runner in the country, and perhaps the best all-around athlete, all the more remarkable given that she is also legally blind.

She will have to negotiate 26.2 miles 1 being able to read a pace clock, or even her watch. She will need assistance to find her water bottle, and she will have to navigate changes in elevation of more than 100 feet by feel instead of anticipation.

Unless other runners are within 20 to 25 feet, Runyan will not know that they are near her. 2, she has only a vague sense of motion. Even when her competitors are within 15 feet, she will identify them by swatches of gauzy color and running styles.

She toured the tricky stretch of course leading to the Queensboro Bridge yesterday afternoon to familiarize herself with a warren of turns. Her husband and coach, Matt Lonergan, suggested that Runyan look for the Nike billboard on the bridge span as a signpost. A more reliable marker would be the aquamarine Citicorp building that rises 48 stories above the drab landscape. The coordinator of the elite runners 3 her that it was one of the taller buildings on the East Coast outside of Manhattan. A left turn at the building would put her on a straight path toward the bridge.

Runyan, who lives in Eugene, Ore., has Stargardt's disease. Even with corrective lenses, her eyesight is no better than 20/400. Her ambition for Sunday is to finish 4 the top 10 women with a time of about 2 hours 28 minutes.

At the 1996 Olympic trials, Runyan competed in the running, throwing and jumping events of the heptathlon. She holds the event's record time for 800 meters. At the 2000 Sydney Games, she made the final of the 1,500 meters. She has since 5 an American indoor record for 5,000 meters (3.1 miles) in 15 minutes 7.33 seconds, two national track championships at 5,000 meters and American road titles at 5,000 and 10,000 meters.

"Road running presents different challenges 6 racing on a track, where the surface is uniform, turns are predictable and unvaried and changes in elevation are nonexistent. Two weeks ago, at the national 10-kilometer (6.2-mile) road-racing championship in Boston, Runyan hoped to use an arch of balloons at the finish line as a signal to begin her final kick. But the balloons were blown 7, confusing her plans. She won, but was unable to locate the tape stretched across one side of the finish line.

8 New York, race organizers have made two accommodations for Runyan. Their support is designed to aid her without providing an unfair advantage over other runners. Essentially, visual cues will be converted into audible cues.

"It's like those talking books for little kids," the coordinator said. "She is going to be able to hear what other can see."

■ Dopolnjevanje

Pozorno preberite besedilo ***I am not wedded to my husband's name*** in nedoločnike v oklepaju postavite v ustrezen glagolsko obliko.

V spodnjo tabelo z jasnimi in čitljivimi črkami zapišite izbrano obliko glagola.

Morebitni popravki naj bodo jasni, sicer bo odgovor neveljaven.

Število možnih točk: 7

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

I am not wedded to my husband's name

Adapted from *The Daily Telegraph*, 2 March 1999

Should a newly married career woman give up her maiden name? Annabel Heseltine finds a solution to her identity crisis

On the day that I got married last December, the seasoned political journalist Anthony Howard drew me to one side and said: "Whatever you do, Annabel, don't change your name." He was talking about my professional name *Heseltine* – the name under which I write.

In fact, I 1 (**ALREADY/MAKE**) up my mind to hang on to it for work before that. I was even considering not changing my name at all – clinging to it while my computer was firmly switched off – until I found myself at the centre of a heated debate. "What 2 (**IT/ MATTER**) what name you go under?" people said to me. "Whatever you do is still done by you." I found these arguments very persuasive. After all, when you marry, you become one half of a couple; sharing a name is simply a public statement of that.

But at the age of 35, and having worked as *Heseltine* for nearly 15 years, I 3 (**FILL**) my name with a reputation – good or bad – and a character that I know. It is just as Graham Greene said, in *Ways of Escape*: "There is a magical quality in names. To change the name is to change the character."

It's not a case of refusing to give up a famous name (there are, I know, plenty of people who would say that I have simply cashed in on a well-known surname). The tradition of changing names 4 (**GO**) back to the days when a woman was a chattel – a possession to be passed from father to husband. I didn't want my identity to be sublimated into that of my husband.

So what to do? In the past three months, I have been addressed as Mrs Annabel *Heseltine*, Mrs Annabel Butler, even Mrs Peter *Heseltine*. We plan to send out change of address cards this year, to colleagues as well as friends, and I know there will be a few puzzled faces if the name *Heseltine* 5 (**INCLUDE**) somewhere.

The problem with keeping your maiden name for work and using your married name at home is deciding where to draw a line. As I considered changing my credit cards, cheque book and passport, I reached the conclusion that, wherever the line was drawn, there would still be a muddle.

On the other hand, lots of women seem to cope with 6 (**HAVE**) two different identities without any difficulty. However, I wasn't convinced by their stories. Then the answer came to me, in the form of a wedding present from my parents-in-law – a silver business car holder, sensitively inscribed ***Annabel Heseltine Butler***. Like the women in South America, whose custom is to add the name of their husbands to their own, I will, in future, add Butler to my written professional name.

And at home? Well, I 7 (**STILL/TRY**) out my new role as a married woman: Mrs Annabel *Heseltine* Butler is a person I still have to get to know.

■ Tvorba besed

Pozorno preberite besedilo **The Falklands** in besede ob robu spremenite tako, da bodo njihove nove oblike ustrezno zapolnile prazna mesta v besedilu.

V spodnjo tabelo z jasnimi in čitljivimi črkami zapišite nove besede.

Morebitni popravki naj bodo jasni, sicer bo odgovor neveljaven.

Število možnih točk: 7

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

THE FALKLANDS

By W. Wagstaff, S. Calder and C. Furniss
Adapted from *The Independent*, 19 January 2002

Eight thousand miles from the UK - why?

To see some extraordinary landscapes, and to visit a place etched on many memories. The archipelago comprises two main islands, East and West Falkland, and more than 700 smaller islands. In total they cover the area roughly half the size of Wales. Mount Usborne on East Falkland is the island's 1 point.

1 HIGH

More than 2,000 people currently live on the Falkland Islands, the 2 in the capital, Port Stanley. Although thousands of miles from the UK, the islands still feel very British, and are a dependent territory of the United Kingdom - which is what the war 20 years ago was all about.

2 MAJOR

The main attraction?

Wildlife. A common misconception is that the islands are wind-blasted and desolate. It is debatable who is the more curious, the young gentoo penguins pulling your shoelaces or the tussac birds inspecting your camera bag. Penguin colonies are 3 places, real hives of activity.

3 FASCINATE

The windy conditions and the lack of trees and other tall vegetation have created a unique environment, and thus unique flora and fauna. Five species of penguin breed on the islands, and in recent years a sixth has summered on Pebble Island to the north of the archipelago. Almost the first bird you see upon leaving the airport is the upland goose. The small pools and shoreline are home to a wide range of waterfowl, including the shy but very 4 black-necked swan.

4 ATTRACT

When's the best time to visit the Falklands?

In January, or at least by March. The wildlife is at its best in the summer months, which begin in October. The main difference between the weather in the Falkland Islands and that in Britain is the 5 of the wind. Calm days are a rarity, especially during the summer.

5 STRONG

Who lives there, and what do they do?

Falkland Islanders, sometimes known as 'kelpers', are essentially of British stock. The economic backbone of the island has for years been sheep. The boom in the island's economic growth since the war in 1982 is largely due to the military presence, plus the income generated by the selling of annual licences for fishing boats.

Three quarters of the population now live in and around Stanley, with the remainder scattered over the rest of the archipelago. In recent years an 6 number of people from St Helena and Chile have come to work on the islands.

6 INCREASE

How do I get there?

Go to Swindon, and turn north for Brize Norton RAF base. Every five days an RAF Tristar takes off for the long haul. It is one of the most expensive 7 you can make from Britain.

7 FLY

Many visitors to the Falklands come from the increasing number of cruise ships that include the islands in the itineraries. These cruises usually spend only a few days on the islands before departing for South Georgia and the Antarctic. As a result, passengers see only a very small part of the islands.

PISNO SPOROČANJE

■ Krajši pisni sestavek (Čas pisanja 20 minut)

(10)

V urbanem okolju se med mladimi pogosto pojavlja nesprejemljivo obnašanje, ki njim in ljudem okoli njih povzroča težave. Šolsko glasilo *That's Us*, ki izhaja v angleščini, bo v naslednji številki objavilo nekaj člankov na to temo v rubriki *Living Together*.

Napišite torej kratek sestavek (približno 70 besed), v katerem

- razpravljajte le o **en** od v spodnjih slikah nakazanih težav,
- navedite **vsaj eno** razlogo, zakaj je ta pojav škodljiv in
- poskušajte dati **vsaj en** nasvet za rešitev problema.

That's Us
Living together

In urban communities young people often _____

■ Vodení spis – pismo (poluradno/uradno) (Čas pisanja 40 minut)

(20)

Želite si, da bi lahko po zaključku srednje šole in pred začetkom študija oziroma pred prvo zaposlitvijo preživeli nekaj časa v tujini s čim manj stroški. Spodnji časopisni oglas se zdi imenitna priložnost.

Part-time positions

Receptionists – Librarians

You will check residents in and out, answer enquiries, sell various items, and are responsible for a cash float.

Receptionists are also responsible for a collection of books and should be able to give advice on different topics including

- science and technology
- social sciences
- environmental sciences

Part time shifts are generally at the weekend.

Send your application to:
International Student House,
317 Port Avenue – London – E1W3PN - GB

Napišite pismo – prošnjo za službo – v približno **150 besedah**.

Namesto svojega pravega, navedite naslednje, **namišljeno ime ter naslov**:

Ana / Jan Vesel, Slovenska 31, 6000 Koper.

In your **letter of application**, of about 150 words, not necessarily in this order,

- **introduce yourself** (age, gender, nationality ...),
- **state your reasons for writing**,
- **describe your skills** (e.g. knowledge of languages)
- **draw attention to your personal qualities**,
- **mention why** you would like to work abroad.

■ Rešitve nalog

BRALNO RAZUMEVANJE

KRATKI ODGOVORI: *Africa opens door to vast animal kingdom*

1. One.
2. Two of: famine, crime, poverty, disease, political turmoil.
3. To sign a treaty.
4. Yes.
5. Next year. / 2003.
6. Yes.
7. Positive publicity.
8. Jobs.

POVEZOVANJE: *Airbag Q&A*

1. G
2. C
3. B
4. A
5. D
6. E
7. F

PRAVILNO/NAPAČNO: *Football crazy*

	T	F
1.	✓	
2.	✓	
3.		✓
4.		✓
5.	✓	
6.		✓
7.		✓

POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

IZBERI ODGOVOR: *A Debut with a Difference*

1. B (without)
2. D (yet)
3. C (told)
4. D (among)
5. A (set)
6. B (from)
7. C (away)
8. D (in)

DOPOLNJEVANJE: *I am not wedded to my husband's name*

1. had already made
2. does it matter
3. filled
4. goes
5. is included
6. having
7. am still trying

TVORBA BESED: *The Falklands*

1. highest
2. majority
3. fascinating
4. attractive
5. strength
6. increasing
7. flights

USTNI DEL IZPITA – govorno sporočanje

Osnovni podatki o ustnem delu izpita so navedeni v poglavju 3. *Zgradba izpita*, 3.1 *Shema izpita* in v poglavju 3.3 *Vrednotenje*.

Naloge za ustni del izpita bodo pripravljali učitelji. Zavedamo se, da je priprava nalog za preverjanje govornega sporočanja zelo zahtevno in odgovorno delo, zato dodajamo:

1. preglednico možnih govornih dejavnosti pri izpitu,
2. opis izpitnih pogojev,
3. merila za ocenjevanje,
4. vzorec ustnega izpita,
5. zglede nalog.

■ Dejavnosti

Govorne dejavnosti naj bodo izbrane tako, da omogočajo prikaz kandidatovega funkcionalnega jezikovnega znanja in zmožnosti:

1.1 predstavitev/opisovalne zmožnosti (informational skills)

- opis dejstev
- predstavitev
- primerjanje
- izražanje navodil
- povzemanje

1.2 zmožnosti vrednotenja (evaluative skills)

- izražanje mnenja
- utemeljevanje mnenja
- predlaganje
- izražanje želja
- poizvedovanje
- povpraševanje po mnenju
- strinjanje
- nestrinjanje
- pojasnjevanje

1.3 interakcijske zmožnosti (interactional skills)

sodelovanje v razgovoru

obvladovanje dialoga

Kandidat zna začeti in končati pogovor, prepustiti besedo, prevzeti besedo.

1.4 zmožnosti prilagajanja (improvisational skills)

preverjanje/ugotavljanje pravilnosti razumevanja, prilagajanje, pogajanje, usklajevanje s sogovornikom

Med govornim sporazumevanjem kandidati pokažejo tudi:

- a) obvladovanje in širino besedišča ter raven in širino jezikovnega znanja nasploh,
- b) tekočnost govora,
- c) ustrezne komunikacijske strategije.

■ Izpitni pogoji

a) Vrste nalog

pristne (podobne tistim iz resničnih življenjskih okoliščin, tudi poklicnih)

smiselne (izvirnost, problemskost, kompleksnost, različne perspektive)

komunikacijsko zastavljene

b) Teme in sestava nalog

Izpitske lističe (3 naloge) pripravi učitelj oziroma aktiv učiteljev jezika šole, na kateri kandidat opravlja izpit. Izpit mora biti zastavljen tako, da preverja govorno in slušno sposobnost pri komuniciranju v vsakdanjem življenju in tudi sposobnost komuniciranja v jeziku stroke oziroma v poklicnem življenju.

- Za del, ki preverja sposobnost komunikacije v vsakdanjem življenju (ena naloga), bodo učitelji izbirali med temami, ki so predpisane s tem katalogom.
- Za del, ki preverja razumevanje strokovnih besedil in zmožnost komunikacije na ožjem, poklicnem področju (dve nalogi), bodo učitelji izbirali med temami, obravnavanimi med poukom, oziroma med temami, ki jih bodo predhodno predpisali v dogovoru z dijaki in učitelji strokovnih predmetov.

Teme so znane, izhodiščna besedila za pogovor (zaradi pristnosti) pa naj ne bi temeljila na besedilih (iz učbenikov), ki so že bila obravnavana pri pouku.

c) Iztočnice

Slikovne iztočnice (grafi, fotografije), kratka besedila, reklamni oglasi, izhodiščna vprašanja.

d) Navodila in pripomočki

Za vsako naložbo so pripravljena ustrezna navodila. Podvprašanja, ki jih učitelj pripravi za pogovor, niso del navodil. Kandidat med pogovorom ne bere s konceptnega lističa. Uporaba slovarjev ni dovoljena.

e) Trajanje

Do 20 minut za pogovor; čas za pripravo: do 20 minut.

f) Izpraševalec – učitelj angleščine

g) Merila za ocenjevanje (globalno)

Kandidat zna/je sposoben predstaviti sebe, svoje okolje in življenje, zanimanja in šolske izkušnje.

Kandidat zna predstaviti temo (splošno ali strokovno) in razpravljati o njej.

Kandidat pokaže, da zna jasno, gladko in povezano izražati svoje misli, okoliščinam primerno, na primeren način in na primerni ravni besedne in jezikovne pravilnosti ter izgovorjave.

Poznavanje vsebine (splošne ali strokovne), pomnenje in bralno razumevanje niso cilj preverjanja in ocenjevanja govorne zmožnosti. Izpraševalec ugotavlja jezikovno znanje in spodbuja komunikacijo. Njegova vprašanja so odprta, sugestivna – omogočajo sodelovanje v pogovoru. Kandidat lahko ideje/argumente za odgovore zajema iz poljubnih virov, med katerimi je lahko tudi besedilo iz učbenika, če se sam tako odloči. Vprašanja niso usmerjena v preverjanje razumevanja besednih zvez in slovničnih struktur. Naloga izpraševalca je dati kandidatu možnost, da se izkaže in izrazi svoje misli na čim bolj sproščen in vsakdanjim življenjskim komunikacijskim vzorcem podoben način, v skladu s svojo starostjo in zrelostjo.

■ Ocenjevanje

Ocenjujemo analitično: vsako kategorijo ocenimo ločeno, potem točke seštejemo.

Skupno število točk je 20.

Vsakega vprašanja ne vrednotimo posebej. Ocenimo na primer celosten vtis za vse tri naloge o prikazani ***jasnosti izražanja misli in ustreznosti sporočila*** po končanem ustnem izpitu. Isto velja za vse druge kategorije.

Opomba: Ker je ustni del izpita vreden 40 % ocene, se točke pri ustnem delu izpita pomnožijo z 2.

■ Vzorec izpita

Osnovna vodila pri strukturiraju nalog:

1. Oblikovanje takšnih nalog za preverjanje sporazumevalnih zmožnosti, s katerimi bomo dobili kar se da veljaven in zanesljiv vzorec kandidatovega jezikovnega znanja.
2. Pestrost – vsaka naloga je zastavljena drugače in temelji na drugačni izhodiščni temi.
3. Zaporedje nalog je poljubno. Če upoštevamo načelo od lažjega k težjemu, je izbira prve naloge zelo pomembna, ker lahko odločilno vpliva na potek pogovora (pozitivna motivacija). Vsak sestavljač nalog bo o tem presojal sam, seveda pa ga bo pri odločitvah vodilo poznavanje dijakov.

Vzorec izpita, ki ga navajamo, je dokaj odprt in ga je mogoče interpretirati na več načinov. Poudari dejavnike, ki pripomorejo k raznolikosti nalog in tako k večji veljavnosti in zanesljivosti ocenjevanja.

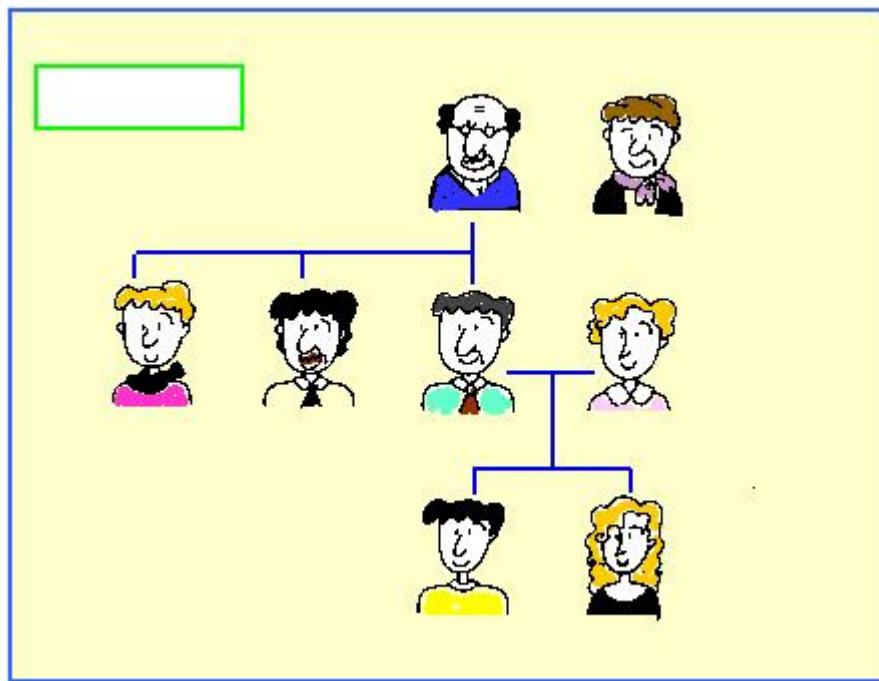
Dejavnost	Oblika pogovora (vloga sogovornika)	Iztočnica in tema	Funkcija
Strukturirani intervju	Dialog (dvogovor) – <i>poudarek na obojestranski komunikaciji.</i>	Slika, grafičnovizualna iztočnica – splošna ali strokovna (<i>npr. letališče, železniška postaja, prizor iz narave, prizor z delovnega mesta).</i> Naloga je naravnana tako, da se z njo kandidat lahko identificira.	Predstavitev ali opis predmeta/osebe in/ali postopka/prizora, utemeljevanje, primerjanje, poizvedovanje, priповedovanje.
Predstavitev	Monolog/dialog – <i>izpraševalec usmerja pogovor o dani temi.</i>	Izhodiščno vprašanje – splošna tema (<i>npr. denar, bolezni današnjega časa).</i>	Izražanje mnenj, strinjanje, nestrinjanje, vrednotenje, razlaganje, utemeljevanje.
Razprava	Dialog – <i>izpraševalec na temelju opornih točk usmerja kandidatovo priповedovanje in ga spodbuja k aktivnemu dvogovoru.</i>	Kratko besedilo (<i>npr. vabilo, reklama, pismo; tema je splošna ali strokovna).</i>	Povezovanje, poizvedovanje, izražanje mnenj, strinjanje, nestrinjanje, razlaganje, povzemanje, soglašanje, utemeljevanje.

■ Zgled izpitnega listka

SLIKOVNA IZTOČNICA

TASK 1

Look at the picture below. You will be asked to discuss it with the examiner.

Examiner's notes

1. What does the picture show?
2. Describe the people and discuss their age.
3. Name the members of the family.
4. How many brothers/sisters do you have?
5. How do families today differ from the families in the past (100 years ago)?
6. What are the advantages of large families?
7. How many children do Slovenian families have on average?
8. What do you think is the appropriate age for getting married?

BESEDILO KOT IZTOČNICA

TASK 2

Read the text below. You will be asked to share your personal experience and opinion with the examiner.

School was my worst enemy. Even now I am of the opinion that those numberless hours are forever lost and wasted which I sat out yawning on the worn bench in front of the schoolmaster I disliked. I hated the teacher simply because he was a teacher. If I had talked to him at home or on the road I would most probably have liked him very much.

Ivan Cankar: The eleventh school under the bridge

Examiner's notes

1. Who is the author of the text?
2. What does he write about?
3. Compare your own experience to Cankar's.
4. Give some suggestions about how to make students feel better at school.

TASK 3

A (candidate):

You work for a tourist agency. You want to persuade the customer to take part in a package tour to the Gulf emirate of Dubai, one of the seven United Arab Emirates.

B (examiner):

You are a tourist in a tourist agency. You want to spend holidays abroad, but you can not afford to spend a fortune.

Designed to resemble a billowing sail, the hotel soars to a height of 321 metres, dominating the Dubai coastline. At night, it offers an unforgettable sight, surrounded by colour sculptures of water and fire. This all-suite hotel reflects the finest that the world has to offer and provides the ultimate Arabian hospitality experience.

http://www.datadubai.com/images/newhp2_01.jpg

7. PRIPOROČENI VIRI IN LITERATURA

Pri pripravi na poklicno maturo kandidatki uporabljajo učbenike in učna sredstva, ki jih je potrdil Strokovni svet Republike Slovenije za splošno izobraževanje. Potrjeni učbeniki in učna sredstva so zbrani v Katalogu učbenikov za srednjo šolo, ki je objavljen na spletni strani Zavoda Republike Slovenije za šolstvo www.zrss.si.

http://www2.arnes.si/~angro/slo/poklicna_matura/index.htm

Košir, M., Kreuh, N., Pečnik, G., Petek, B., Zavašnem, M. 2005. Angleščina na poklicni maturi – Vaja dela mojstra. Ljubljana: Državni izpitni center.

Blaganje, D., in Konte, I. 1987. Modern English Grammar. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Council of Europe. 1996. Common European Framework of reference for language learning and teaching – Language learning for European citizenship. Strasbourg: Council of Europe Publishing.

Douglas, D. 2000. Assessing Languages for Specific Purposes. Cambridge: CUP.

Katalog znanja. 1993. Angleški jezik kot prvi tuji jezik v štiriletnih programih srednjih šol. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.

Marzano, R., et al. 1997. Dimensions of learning. Alexandria, VA: ASCD.

Potočar, M. 2000. Srednje strokovno izobraževanje – Grosman, M., et. al. Angleščina kot jezik stroke. V: Angleščina – prenovi na pot. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Predmetna kurikularna komisija za angleški jezik. 1998. Predmetni katalog za srednje tehniško oziroma strokovno izobraževanje. Ljubljana: Državni izpitni center.

Predmetna kurikularna komisija za angleški jezik. 1998. Učni načrt za angleščino v gimnazijah. Ljubljana: Nacionalni kurikularni svet.

Razširjena predmetna skupina za angleški jezik. 2002. Predmetni katalog za srednje poklicno – tehniško izobraževanje. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Republiška predmetna komisija za angleški jezik. 2001. Predmetni izpitni katalog za maturo 2001 – angleški jezik. Ljubljana: Državni izpitni center.

Uradni list Republike Slovenije. Pravilnik o poklicni maturi. Ljubljana.

Uradni list Republike Slovenije. Zakon o maturi, št. 15/2003. Ljubljana.

Troha, A., Leva, B., Kosem, B., Draga, K., Zaranšek, P., Mihalič, P., Koščak, S. 1999. Jezikovni portfolijo za študente. Ljubljana.